

So kom 9. februar

Tað hevur verið við spenn- ingi, at fiskimenn og fiski- vinnufólk hava biðað eftir 9. februar. Vit hava hoyrt um nógv fundarvirksemi, haðani einki skuldi grett- ast, so vónirnar hava ver- ið stórar um, at nú fór tað at gerast betri at vera fiskimaður.

Nú er so »uppritið« komið, og tá talan er um eitt sera umfevandi evni, skulu her bert gerast nak- rar fáar hugleiðingar um tey mál í uppritinum, sum beinleiðis hava týðning fyri fiskimenn og fiski- mannafelagið.

»Alt skal vekk«

Fyrsta uppfatan ein fær av »uppritinum« er, at fremsta málið hjá sam- gonguni hevur verið, at allar verandi skipanir á fiskivinnuøkinum skulu burtur, uttan mun til um tær eru nýtiligar ella ikki. Ti inniheldur uppritið eis- ini mótsagnir, sum benda á, at tað ikki bert er tað sakliga, sum hevur talt.

Sigast skal fyrst, at møguliga eru tættir í uppr- itinum, sum eru á góðari leið, sum t.d. upphøgging- arskipan og uppboðssøla. Hetta kann vera vert at royna og bert framtíðin kann vísa um hetta verður til gagns fyri okkara fiski- vinnu og fiskimenn.

Men verður hugt at øð- rum tættum í uppskoti- num sær ikki so gott út, og skal her nevast fylg- andi:

Landsstýrið bæði fyri og imóti fiskivinnuráð

»Andin« í uppritinum verður best lýstur í lands- stýrisins støðu til »fiski- vinnuráð«. Skotið verður upp eitt nýtt fiskivinnu- ráð, sum skal vera sam- band millum vinnuna og landsstýrið. Í hesum man- ligga, at landsstýrið fegdi vil hava fiskivinnuna uppá ráð í sínum politikki á hesum øki. Men júst her lýsir samgongan munin millum orð og gerðir.

Vit hava longu nú eitt fiskivinnuráð, har vinnan er reiðuliga breitt umboð- að. Hetta ráð hevur givið landsstýrinum mong til- mæli gjøgnum árin og nokur av teimum eru sett í verk. Eitt av hesum til- mælum var viðvíkjandi studningsnevndini, sum hevur umsitið ein part av játtanini til fiskivinnuna. Her skal ikki komast inn á grundgevingarnar, fyri studningsnevndini, men

eingin ivi er um, at hetta var ein munandi betri skipan, enn hon sum var galdandi frammanundan. Fyri vinnuna var tað eitt framstig, at hon fekk sæti í studningsnevndini, og sigast kann fyri vist, at hetta hevur ikki gjørt við- gerðina av ásetan av studningum verri.

Men í sama andadrætti sum landsstýrið mælir til eitt styrkt fiskivinnuráð avger samgongan at av- taka eina av teimum skip- anum, sum júst er úrslit av virkinum hjá verandi fiskivinnuráð. Og sam- stundis sum samgongan sigur seg vilja styrkja um sambandið við fiskivinn- una, skal tann meðávir- kan, sum Føroya Fiski- mannafelag, Føroya Reið- arafelag, Meginfelag Út- ródarmanna og Ráfiska- keyparafelagnum í Studa- ingsnevndini og Ráfiska- nevndini hava havt avtak- ast. Tá landsstýrið frammanundan eigur meirilutan í studnings- nevndini og næstan meiri- luta í ráfiskanevndini, kann uppskotið um av- tóku av hesum nevndum bert vera við teirri grund- geving, at vinnan einki skal hava at siga í hesum málum longur. So her gongur samgongan beint móti tí sum hon sigur seg ætla.

Prísásetingin — tað sum verri er

Tað sum tó er ein størri vandi fyri fiskimenn er nýggja uppskotið um prís- áseting fyri ráfisk. Fiski- menn hava nú í mong ár verið tryggjaðir »fastar prisir yvir longri tíðar- skeið«. Hetta skal avtak- ast. Og einasta uppgáva, sum er tillutað umboðum úr vinnuni er at vera við í eini prísásetingarnevnd, sum skal áseta ein minsta- pris, sum skal vera gald- andi fyri »tann vánaliga- asta fiskin«. Síðan verður vónað, at góður fiskur skal fáa hægri pris, og um hetta verður gjørt skal eft- ir øllum at døma vera upp til virkini. Einki verður sagt um hvussu prisurin fyri »tann vánaligasta fiskin« skal ásetast. Men hesin verður uttan iva munandi lægri enn tann verandi minstiprisur. Hes- ir tankar hava vist verið fyrr, og tá hevur verið roknað við, at ein fri kapp- ing millum virkini skuldi útvega minst sama ella enn tã hægri pris sum ver- andi skipan. Men hertil er

fyrst at siga, at í Føroyum hava reiðarar í flestu for- um figgjarligan felags- skap við virkini, og ti hava teir ongan áhuga at pressa prisirnar upp.

Ráfiskabýti — ein forðing

Men avgerandi her er tó, at við skipanini um rá- fiskabýti verður ómøgu- ligt hjá virkjunum at kappast við at bjóða hægri pris enn eitt annað virki. Virkini fáa tillutað eina ávísu rávrunøgd, og royna tey at »kradda« meira til sín evt. við at bjóða hægri pris, so beitr landsstýrið nýggju flaka- virkisløgregluna eftir teimum. Og uppboðssølan er avmarkað til eitt ávist tonsatal pr. viku.

So henda ætlaða skipan er liberal í øðrum enda- num og planøkonomisk, sum í lotuni bert Albania í Europa koyrir eftir í hin- um endanum, og er tiskil dømd at miseydnast.

Tað tykist eisini sum at samgongumenn ikki kenna verandi skipan. T.d. verður sagt í uppriti- num, at uppskotna skip- anin skal setast í verk, tá núverandi prisskeið er úti 30. juni. Tað er nú 31. mai, sum er rætti dagurin.

Landsstýrið áseta studningin

Ein partur av nýggju skipanini er tann, at allur studningur skal ásetast av landsstýrinum og fiski- vinnunevndini. Hetta ljóð- ar næstan sum skemt, um tað ikki var so álvarsamt. Í lotuni hava vit tveir nevndir, sum gera hetta arbeiði. Og er tað meira tíðarkrevjandi enn mong halda. Tað hevur eisini størsta týðning at vinnu- felagini kunnu vera við í hesi áseting, ti tey hava møguleika at lýsa støðuna hjá sínum áhugabólki, so prisur og studningur verður so »rættur« sum gjørligt.

Nú skulu vinnumboð- ini verpað út úr hesum arbeiði, og leggjast aftur- at arbeiðinum hjá lands- stýrinum, sum framman- undan hevur fleiri túsund ymisk mál at taka støðu til gjøgnum eitt ár.

Og tá ein kennir til po- litiska arbeiðið í Føroyum, hevur ein alla møguliga orsak til at fola seg ó- tryggan.

Samanum tikið má sig- ast, at hetta uppskot er orskapur, og enn størri or- skapur er tað bert at

hugsa um at seta eina slíka skipan í verk longu tá verandi avreiðingar- prisskeið er lokið. Sam- gongan hevur alla møgu- liga orsak til fyrst at hyggja at hvussu upp- boðssølan kemur at rigga. Og kemur hon ta rigga eft- ir ætlan, kann vera grund fyri at hyggja eftir, hvat viðari skal henda.

Tað er í hvussu er einki, sum bendir á, at uppskot- ið hjá samgonguni verður til gagns fyri fiskimenn, sum teir munnu fara at seta seg imóti at nakað verður gjørt, sum ger teir verri fyri.

Bonus til flaka- virkini — onnur andsøgn

Flakavirkini skulu nú hava bonus fyri at fáa fiskin virkaðan til best møguligan pris (útlut- ingspris). Fyrst er at siga, at hetta er beint móti tí aðrastaðni í uppritinum nevndu ætlan at »hava greiðan skilna« millum marknaðarpris og stud- ning. Og henda ætlan er eis- ini beint móti ætlanini at lata marknaðarkreftirnar ráða í størri mun enn hig- artil.

Ti at fãa mest møguligt fyri liðugtveruna er ikki altið tað sama sum at mest møguligt verður eftir til pris. Ofta er tað tvørtur imóti. Tað sum

ræður um er at hava mest møguligt eftir, tá allar út- reiðslur eru farnar av. Hetta lærdi eg forrestin í handilsskúlanum í 70-un- um frá teimum lærarum, sum itu Sundstein og Ellefsen.

Ti má tað vera rimiligt at lata virkini sjálvi finna útav hvat ið loysir seg ella ikki. Serliga tá hugsað verður um, at tey júst nú hava fingið eina prísáset- ingsarskipan, sum gevur teimum part av tí meir- prisi, sum tey kunnu út- vege.

Mál sum fiski- menn sakna

Tað eru fleiri mál, sum fiskimenn sakna í hesum uppriti. M.a. varð sagt í samgonguskjalinum, at fiskimenn skulu fáa allan sín ágóða í einum. Tað verður ikki sagt eitt orð um hetta í uppritinum. Tað kundi annars verið

ein bati.

FF hevur eisini fleiri ferðir vent sær til lands- stýrið um skattalætta til fiskimenn. Vit fingi i heyst tað svar frá lands- stýrinum, at tað fór at taka henda spurning við í samlaðu viðgerðini av fiskivinnuni. Men hetta mál er heldur ikki nevnt í uppritinum.

Niðurstøða

Vónandi skal hetta upprit frá samgonguni bert lut- víst takast í álvara. Sjálv- um okkurt framtig er at hóma, so er stóru partur av tí so burtur úr vón og viti, at ein illa kann hugsa sær til, at menn veruliga ætla sær at seta hetta í verk.

Annars verður seinni nomið meira nágreiniliga við teir ymsu partarnar í uppritinum.

Óli Jacobsen

Arbeiði søkist

Alt hevur áhuga. Eri útbúgvin maskin- smiður og havi tað stóra koyrikortið. Havi stóran áhuga fyri foto.

Tlf. 21 269 ella 89 269